

В 1953 году была проведена полная инвентаризация фондов. Ежегодно в фонды музея поступало до 3 тысяч экспонатов: копии картин В.И. Ленина, И.В. Сталина, модель заточного станка, образцы художественной вышивки, монеты, ордена, медали, фотографии, чучела птиц, семена культурных растений, книги по реформе 1861 года, альбомы, карты. Много ценных материалов было найдено при археологических раскопках памятников Витебской области. Уникальным предметом в музейном собрании стала витебская берестяная грамота рубежа XIII–XIV веков. Также в фонды музея поступили экспонаты из Артиллерийского исторического музея в Ленинграде, из Кобринского военно-исторического музея им. Суворова (больше 90), из Государственного исторического музея в Москве (экспонаты о восстании Наливайко и Кричевского восстания, вхождении Белоруссии и Витебска в состав России, фотографии по теме «Бои под Витебском и Островно в 1812 году», фотокопии из газет «Витебский рабочий» до 9 июля 1941 г. и др.) [2, л.18]. Сотрудники музея выезжали в районы области для сбора материалов, в командировки в другие музеи СССР для обмена опытом.

В этот период ВОКМ проводил активную научно-просветительскую работу. Только за 1956 год было организовано 8 внутримuseumных выставок, 16 выездных, проведено 166 экскурсий, музей посетило 21689 человек. Сотрудниками были подготовлены 4 беседы на радио, написано 13 статей [2, л. 24].

К 1958 году в музее были окончательно оформлены экспозиции 3 отделов: природы (1-й этаж), истории досоветского периода (2-й этаж), истории советского периода (2-й и 3-й этажи). Вместе с тем площадь музея была очень ограниченной. В отделах природы, довоенного соцстроительства, Великой Отечественной войны, в фондах музея площадь была насыщена до предела. Дирекция музея неоднократно ставила вопрос перед Горкомхозом, Горинспекцией и другими организациями о том, чтобы телефонная станция освободила помещение и дала возможность расширить экспозицию. Музей в 1950-х годах имел три филиала – тюрьма СД в Витебске (1959), музей подпольщиков «Юные мстители» в Оболи, музей Л.М. Доватора в Уле.

Заключение. Таким образом, структура Витебского областного краеведческого музея в 1950-е годы претерпела значительные изменения. В результате кропотливой научно-исследовательской и собирательской работы, изучения истории Витебщины были сформированы многие коллекции, которые легли в основу новых экспозиций и филиалов.

1. Гужалоўскі, А. А. Музеі Беларусі (1941–1991 гг.) / А. А. Гужалоўскі. – Мінск : НАРБ, 2004. – 218 с.
2. Приказы по Витебскому областному историко-краеведческому музею, 1945–1950-е гг. // Научный архив УК «Витебский областной краеведческий музей». / 2107/1-10 /.
3. Савіцкі, Г. У. Гісторыя станаўлення і развіцця Віцебскага абласнога краязнаўчага музея / Г. У. Савіцкі // 90 год Віцебскаму абласному краязнаўчаму музею : матэрыялы навук. канф., Віцебск, 30–31 кастр. 2008г. / рэдкал. : Г.У. Савіцкі [і інш.]. – Мінск : Медысонт, 2009. – С.14–25.

НОВЫЯ ФОРМЫ КУЛЬТУРНА-МАСАВАЙ РАБОТЫ НАВАПОЛАЦКАГА ГАРКАМА ЛКСМБ У 1990-1991 ГГ.

Казлоў А.С.,

*студэнт 3 курса ПДУ, г. Наваполацк, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Глазырын Я.У.*

Пасля XIX канфэрэнцыі КПСС многія камсамольскія арганізацыі г. Наваполацка актыўна прыступілі да рэалізацыі прынцыпаў дэмакратызацыі грамадства праз новыя формы культурна-масавай работы. Прадмет даследавання артыкула недастаткова прадстаўлены у сучаснай гістарыяграфіі, таму тэма даследавання падаецца натуральна актуальнай. Навізна, заключаецца ва ўвядзенні ў навуковы зварот новых неапублікаваных архіўных дадзеных, а таксама ў спробе даць альтэрнатыўную ацэнку працэсу перабудовы ў лакальных маштабах.

Мэта даследавання – вызначыць і прааналізаваць некаторыя мерапрыемствы Наваполацкага гаркама камсамола, звязаных з культурна-масавай работай.

Матэрыял і метады. Асновай для напісання артыкула сталі матэрыялы Наваполацкага гаркама ЛКСМБ, якія знаходзяцца ў фондзе № 9709-П Дзяржаўнага архіва Віцебскай вобласці і перыядычны друк пачатку 1990-х гг. Метады даследвання – гісторыка-генетычны, гісторыка-параўнальны.

Вынікі і іх абмеркаванне. На XII канферэнцыі Наваполацкага гаркама ЛКСМБ у 1989 г. была агучана, што гарадской камсамольскай арганізацыяй быў вызначаны уласны шлях развіцця дасуга моладзі, альтэрнатыўны афіцыйнай моладзевай праграме аддзела культуры гарвыканкама. У выніку рэалізацыі гэтай уласнай праграмы быў створаны Гарадскі маладзёжны цэнтр, які пры моцнай тэхнічнай базе аб'ядноўваў 3 маладзёжных кафэ, 2 камп'ютарных зала, прафесійны ВІА і г.д. [3, л.18]. На падставе гэтага ствараліся падобныя цэнтры пры буйных камітэтах камсамола.

Прынцыпова новай формай культурна-масавай работы гаркама камсамола стала дапамога Наваполацкаму рок-клубу ў арганізацыі фэста “Рок-кола”, які ў 1990-1991 гады адбыўся два разы і меў далейшы працяг пасля распаду СССР. У 1990 годзе фэстываль адбыўся ў першы раз 29–30 красавіка, у конкурснай праграме бралі ўдзел 11 рок-гуртоў [8]. Сяргей Анішчанка, арганізатар і былы дырэктар рок-клуба, гаварыў пра ўдзел 15 калектываў [2]. Гэты фэст адраўніваўся ад ранейшых мерапрыемстваў гаркама камсамола: тут была выключна рок-музыка, калі раней сама канцэпцыя музыкальных фестывалей не была заснавана толькі на адной плыні, па якой, напрыклад, будавалася канцэпцыя фестывалю “Наваполацк-88” [л. 75–76]. Пераможца “Наваполацк-88”, лідар і вакаліст наваполацкай групы “Сталкер” Аляксандр Жалдакоў быў членам журы, а праз хуткі час памёр ад цяжкай хваробы. “Рок-кола-91” было прысвечана яго памяці і 30-годдзю са дня нараджэння [4, л. 34]. Асноўнай мэтай фестывалю стала прапаганда маладзёжнай рок-музыкі, абмен вопытам сярод удзельнікаў, дэманстрацыя выканаўчага майстэрства. Фэстываль прайшоў 24–26.05.1991 г. у залі дварца культуры будаўнікоў. Сярод членаў аргкамітэта былі зацверджаны:

1. Н. Любінцава – загадчыца аддзела культуры гарвыканкама.
2. С. Анішчанка – дырэктар рок-клуба.
3. М. Паўлаў – другі сакратарар ГК ЛКСМБ.
4. А. Шчэрбік – дырэктар ДКБ.
5. А. Козік (Алесь Аркуш) – карэспандэнт газеты “Знамя новостройки”.
6. С. Пятроў – рэдактар газеты “Местное время”.

Пасля фестывалю Алесь Аркуш напісаў артыкул у газеце “Знамя новостройки” [1, с. 3]. У ім аўтар піша пра ўдзел 8 рок-каманд у конкурсе, у т.л. ветэранаў наваполацкай рок-хвалі, а таксама пра выступленні замежных гасцей і першыя каманды, граўшыя хард-рок і метал. Наваполацкая рок-група “Вчера” атрымала 3 месца ў конкурснай праграме, барабаншчык полацкай хард-рок групы “Дзіда” – прыз лепшага барабаншчыка фестывалю.

Акрамя фэста “Рок-кола” пастановай бюро былі зацвержаны палажэнне, рабочы план, склад журы і аргкамітэта конкурса дыскатэк [7, л.37]. Мэтамі былі ўдасканаленне арганізацыі вечароў адпачынку, дыскатэк як адну з найважнейшых масавых форм работы і ацэнка творчага прафесійнага ўзроўню дыскатэк рэгіёну. Па ўмовах 25-27.05.1990 г. конкурс быў павінен прайсці на базе маладзёжнага цэнтру завода “Вымяральнік”, прыняць удзел маглі ўсе калектывы дыскатэк г. Наваполацка, Полацка і Полацкага раёна, якія наравілі заявы ў маладзёжны цэнтр пры Наваполацкім ГК ЛКСМБ. Калектывы прадстаўлялі танцавальныя праграмы працягласцю 45 хвілін і з уключэннем не больш за 4 забаўляльных нумароў, забяспечваліся толькі касетным магнітафонам, аўдыё- і відэаапаратурай, светлавым афармленнем. Колькасць членаў калектыва абмяжоўвалася 10 чалавекамі [6, л.41]. Аргкамітэт складаўся з прадстаўнікоў Наваполацкага ГК і Полацкага РК ЛКСМБ, Наваполацкага гарвыканкама [9, л.42]. У склад журы ўвайшлі [9, л.42]:

- М. Паўлаў – другі сакратар Наваполацкага ГК ЛКСМБ.
- Л. Касьянава – інструктар аддзела культуры Наваполацкага гарвыканкама.
- В. Ефіцэнка – в.а. дырэктара гарадскога моладзевага цэнтру.
- А. Рагачоў – інструктар Полацкага РК ЛКСМБ.
- С. Анішчанка – кіраўнік Наваполацкага рок-клуба.
- Алесь Аркуш – карэспандэнт газеты «Знамя новостройки».
- Ю. Прымак – мастацкі кіраўнік моладзевага аб'яднання “Эўрыка”.
- А. Загорскіс – інструктар Віцебскага ОК ЛКСМБ.

Заклучэнне. На падставе вышэйзгаданых мерапрыемстваў, можна зрабіць наступныя высновы пра новыя формы культурна-масавай работы:

- Асновай культурна-масавай работы ў дадзены перыяд сталі фестывалі “Рок-кола”, якія, у адрозненні ад ранейшых мерапрыемстваў, былі накіраваны на развіццё рок-музыкі як новай плыні інтарэсу моладзі.

- Другім важным мерапрыемствам стаў рэгіянальны конкурс дыскатэк, арганізаваны сумесна з Полацкай райкамам ЛКСМБ і Наваполацкім гарвыканкамам, які быў павінен прадэманстраваць новыя хвалі ў вольным часе моладзі і ў сферы арганізацыі дыскатэк.

- Дзейнасць Наваполацкага гарадскога камітэта ЛКСМБ адпавядала інтарэсам моладзі і камсамольцаў, таму, актыўна ўдзельнічаючы ў розных культурных мерапрыемствах, звязаных з новымі захапленнямі маладых навапалачан, гарадскі камітэт камсамолу захаваў перспектыву далейшага ўплыву на маладзёжнае жыццё горада.

1. Аркуш А. Каб здзейсніць надзеі / А. Аркуш // Знамя новостройки. – 1991. – №20. – с.3.
2. Новополюцкая волна беларускага рока [Электронны ресурс] // Музыкальная газета. – Режим доступа: <http://www.nestor.minsk.by/mg/1999/05/mg90501.html>. – Дата доступа: 05.09.2019.
3. Доклад первого секретаря Новополюцкого ГК ЛКСМБ И.Ю. Луговцова на XII отчетно-выборной конференции Новополюцкого ГК ЛКСМБ // Государственный архив Витебской области (ГАВО). – Ф. 9709-П. Оп. 41. Д. 1. – Л. 18.
4. Положения о проведении городского фестиваля «Рок-кола-91» // Государственный архив Витебской области (ГАВО). – Ф. 9709-П. Оп. 43. Д. 2. Л. 34.
5. Положения фестиваля современной молодежной песни «Новополюцк-88» // Государственный архив Витебской области (ГАВО). – Ф. 9709-П. Оп. 40. Д. 3. Л. 75-76.
6. Положение о проведении регионального конкурса дискотек // Государственный архив Витебской области (ГАВО). – Ф. 9709-П. Оп. 42. Д. 3. Л. 41.
7. Постановление бюро Новополюцкого горкома ЛКСМБ от 16.5.1990 г. «О проведении регионального конкурса дискотек» // Государственный архив Витебской области (ГАВО). – Ф. 9709-П. Оп. 42. Д. 3. Л. 37.
8. Рок-кола vs. Басовішча [Электронны ресурс] // Музыкальная прастора Беларусі. – Режим доступа: <http://mpby.ru/news-803.htm>. – Дата доступа: 05.09.2019 г.
9. Списки членов жюри регионального конкурса дискотек // Государственный архив Витебской области (ГАВО). – Ф. 9709-П. Оп. 42. Д. 3. Л. 42.

ВЛИЯНИЕ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ КАТАСТРОФЫ НА ИНФОРМАЦИОННУЮ ПОЛИТИКУ В СССР

Козлов А.А.,

аспирант ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Космач В.А., доктор ист. наук, профессор

26 апреля 1986 г. произошла одна из крупнейших техногенных аварий в истории человечества. Радиация, попавшая в атмосферу, уже через несколько часов достигла Швеции и Финляндии, к утру 27 апреля накрыла север Италии и дошла до Ирландии. Несмотря на это, советские власти скрывали масштабы этой катастрофы, и освещение ее в советских СМИ было незначительным. Причиной этого была особенность советской информационной политики, обусловленной наличием в стране института цензуры, в деятельности которого с началом «перестройки» значительных изменений не произошло. В случае аварии на ЧАЭС цензура выполняла две основные задачи: предотвращение паники в стране, путем скрывания масштабов катастрофы, и от утечки информации за пределы СССР.

Актуальность выбранной темы определяется той ролью, которую играет цензура в вопросах, связанных с проблемами права власти на доступ к информации, которая напрямую затрагивает интересы простых граждан, а самих граждан – к той информации, которую государство намеренно от них скрывает.

Цель – показать влияние аварии на ЧАЭС на информационную политику в СССР.

Материал и методы. Для достижения поставленной цели задач был привлечен такой источник как «Перечень» Главлита, основной документ цензуры советского времени, позволяющий раскрыть сущность информационной советской политики по отношению к крупным авариям и катастрофам. В данной статье проведен анализ прессы исследуемого периода с целью изучения освещения аварии на ЧАЭС. В работе были использованы как общенаучные (анализ и синтез), так и специально-исторические методы (историко-генетический, ретроспективный).

Результаты и их обсуждение. Для органов цензуры контроль первых материалов о ЧАЭС не вызывал особых трудностей, так как Главлит имел на подобные случаи четкие инструкции «Перечня». И, в случае с ЧАЭС, это были требования § 33 п. 5 (допустимые дозы радиации, сверхчастотного облучения личного состава Вооруженных Сил СССР на мирное время), § 59 запрещал без раз-